

سید محمد

۱۴۴۹۱۲

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته برنامه‌ریزی درسی

عنوان:

ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظرات

اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کلاین

استاد راهنما

دکتر یوسف ادیب

استاد مشاور

۴۴۸۹/۸/۱۷

دکتر اسکندر فتحی آذر

پژوهشگر

وحیده سعیدنیا

تابستان ۸۹

۱۴۴۹۱۲

نام خانوادگی: سعیدنیا	نام: وحیده
عنوان پایان نامه: ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظرات اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کلاین	
استاد راهنما: دکتر یوسف ادیب	استاد مشاور: دکتر اسکندر فتحی آذر
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: علوم تربیتی
گرایش: برنامه ریزی درسی	گرایش: برنامه ریزی درسی
دانشگاه: تبریز	دانشکده: علوم تربیتی
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۸۹	تعداد صفحه: ۱۵۵
کلید واژه ها: برنامه درسی، ارزشیابی، آموزش عالی	
چکیده:	
پژوهش حاضر به ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد پرداخته است. برای دستیابی به هدف پژوهشی این سوال مطرح است که کیفیت برنامه های درسی رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی با توجه به عناصر نه گانه فرانسیس کلاین چه اندازه از مطلوبیت برخوردار است؟ تحقیق حاضر از نوع پژوهش های توصیفی - پیمایشی می باشد. در جمع آوری اطلاعات از ابزار اندازه گیری پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل موارد زیر بوده است: ۱- دانشجویانی که در هنگام اجرای پرسشنامه مشغول به تحصیل بوده اند. ۲- استادانی رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی. جهت انتخاب نمونه آماری از جدول کوکران استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات پرسشنامه ای از روش های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد که: کیفیت برنامه های درسی رشته علوم تربیتی بر اساس مدل نه گانه در حد متوسط و «نسبتاً مطلوب» قرار دارد. همچنین بین نظرات اساتید و دانشجویان در مورد مطلوبیت برنامه درسی رشته علوم تربیتی بر اساس عناصر نه گانه فرانسیس کلاین تفاوت معنی داری مشاهده نشد.	

تقدیم به

پدر و مادرم

مهربان مهربانان زندگیم که، همچون مهر امید بر من تابیدند و امید دادند و، همچون باران مهر بر من باریدند و زندگی دادند.
نوازششان مرهمی بود بر خستگی جانکاهم. شمع وجودشان فرو چکیده تا بر من که ما و نور هدیه دهند. حضور نازنینشان را بر دل و
جان قدر می‌نم و بردستان پر مهرشان بوسه می‌زنم. و از ایندستان توفیق خدمت گزاریشان را خواهانم.

تقدیم به

برادر عزیزم و خواهران نازنینم که، همواره یاور و پشتیبان من بودند.

و

تقدیم به

دایی مهربانم که، همواره مشوق و راهنموا بود.

تشکر و قدر دانی

از هویدای دل خداوند را شکر می‌کنم که بهترین‌ها را برای استادیم انتخاب کرد و به تمقیر توفیق شاگردیشان عطا فرمود.

می‌خواهم از صمیم قلب از بزرگوارانی که مرا در انجام این پژوهش یاری نموده‌اند تشکر و آرزوی سربلندی و موفقیت برایشان نمایم.

از استاد راهنمای عزیزم جناب آقای دکتر یوسف ادیب که قبول زحمت نموده و راهنمایی این پایان‌نامه را بر عهده گرفتند کمال تشکر را دارم. از خداوند باریتعالی عزت و سربلندی روزافزون ایشانرا خواستارم.

از استاد فرزانه جناب آقای دکتر اسکندر فتمی آذر که مشاوره این پایان‌نامه به عهده ایشان بود به خاطر راهنمایی‌های ارزنده‌شان مراتب امتنان و سپاسگذاری را دارم.

از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر جواد هاتمی استاد ادب و اخلاق که در کمال خلوص داوری و بازخوانی این پایان‌نامه را قبول زحمت فرمودند کمال تشکر را دارم.

وهمچنین از تمامی دوستانی که در تدوین این پایان‌نامه مرا مساعدت کردند صمیمانه تشکر می‌کنم.

فهرست

۱.....	فصل اول
۱.....	کلیات و طرح پژوهش
۲.....	مقدمه
۳.....	بیان مسأله
۷.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۰.....	اهداف پژوهش
۱۰.....	هدف کلی
۱۰.....	اهداف جزئی
۱۱.....	سوالهای پژوهشی
۱۴.....	تعاریف مفهومی و عملیاتی
۱۶.....	فصل دوم
۱۶.....	مبانی نظری و پیشینه ی تحقیق
۱۷.....	مقدمه
۱۸.....	آموزش عالی
۲۰.....	وظایف و اهداف عمده آموزش عالی
۲۲.....	تاریخچه آموزش عالی
۲۳.....	دانشگاه آزاد
۲۴.....	رشته علوم تربیتی گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی
۲۵.....	تاریخچه و سیر تحول رشته مدیریت آموزشی
۲۶.....	رابطه رشته مدیریت آموزشی با سایر رشته ها
۲۷.....	مدیریت آموزشی در ایران
۳۰.....	مبانی نظری برنامه درسی
۳۱.....	مفهوم برنامه درسی
۳۵.....	عناصر برنامه درسی
۴۸.....	رابطه عناصر برنامه درسی

۴۹	برنامه درسی در آموزش عالی
۵۰	اهداف برنامه درسی در آموزش عالی
۵۲	سطوح برنامه های درسی در آموزش عالی
۵۳	مبانی نظری کیفیت
۵۳	تعاریف کیفیت:
۵۶	کیفیت در آموزش عالی
۶۰	مبانی نظری ارزیابی
۶۰	مفهوم ارزیابی:
۶۱	پیشینه ارزشیابی آموزشی
۶۲	اهداف و نقش های ارزیابی
۶۵	مفهوم ارزیابی برنامه درسی
۶۸	تاریخچه کوتاهی از تحولات ارزشیابی برنامه درسی
۶۹	انواع ارزشیابی
۷۰	ارزشیابی کیفیت برنامه درسی
۷۰	نقش ارزشیابی برنامه درسی در بهبود کیفیت برنامه های آموزش عالی
۷۵	پیشینه پژوهش
۷۵	پژوهشهای داخلی
۸۰	پژوهشهای خارجی
۸۲	خلاصه و جمع بندی
۸۴	فصل سوم
۸۴	روش شناسی تحقیق
۸۵	مقدمه
۸۵	جامعه آماری
۸۷	روش نمونه گیری
۸۹	نحوه گردآوری داده ها
۸۹	ابزار گردآوری داده ها

۹۰.....	ویژگی‌های فنی ابزار.....
۹۰.....	الف) روایی ابزار اندازه‌گیری.....
۹۰.....	ب) پایایی ابزار اندازه‌گیری.....
۹۴.....	فصل چهارم.....
۹۴.....	تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش.....
۹۵.....	مقدمه.....
۹۶.....	یافته‌های پژوهش.....
۹۶.....	سوال ۱-۱ پژوهش.....
۹۷.....	سوال ۲-۱ پژوهش.....
۹۸.....	سوال ۱-۲ پژوهش.....
۱۰۰.....	سوال ۲-۲ پژوهش.....
۱۰۲.....	سوال ۱-۳ پژوهش.....
۱۰۳.....	سوال ۲-۳ پژوهش.....
۱۰۵.....	سوال ۱-۴ پژوهش.....
۱۰۶.....	سوال ۲-۱ پژوهش.....
۱۰۸.....	سوال ۱-۵ پژوهش.....
۱۰۹.....	سوال ۲-۵ پژوهش.....
۱۱۰.....	سوال ۱-۶ پژوهش.....
۱۱۲.....	سوال ۲-۶ پژوهش.....
۱۱۳.....	سوال ۱-۷ پژوهش.....
۱۱۴.....	سوال ۲-۷ پژوهش.....
۱۱۵.....	سوال ۱-۸ پژوهش.....
۱۱۷.....	سوال ۲-۸ پژوهش.....
۱۱۸.....	سوال ۱-۹ پژوهش.....

۱۱۹	سوال ۲-۹ پژوهش
۱۲۱	توصیف و تحلیل پرسشهای باز پاسخ
۱۲۵	فصل پنجم
۱۲۵	بحث و نتیجه گیری
۱۲۶	مقدمه
۱۲۸	بحث و نتیجه گیری
۱۲۸	سوال اول پژوهش:
۱۳۰	سوال دوم پژوهش:
۱۳۲	سوال سوم پژوهش:
۱۳۴	سوال چهارم پژوهش:
۱۳۶	سوال پنجم پژوهش:
۱۳۸	سوال هفتم پژوهش:
۱۴۰	سوال هشتم پژوهش:
۱۴۱	سوال نهم پژوهش:
۱۴۳	خلاصه پژوهش
۱۴۴	پیشنهادهای کاربردی
۱۴۵	پیشنهاد های پژوهشی
۱۴۷	منابع
۱۴۸	منابع فارسی
۱۵۶	منابع انگلیسی
۱۵۸	ضمائم

فصل اول

کلیات و طرح پژوهش

مقدمه

سرمایه‌گذاری برای تربیت و تأمین نیروی انسانی از جمله مسائل مهمی است که همواره ذهن مسئولان و مدیران جوامع را به خود مشغول داشته است. نقش نیروی انسانی در توسعه‌ی جامعه به قدری حائز اهمیت است که به عقیده‌ی بعضی از صاحب‌نظران اقتصاد، منابع انسانی متخصص و ماهر بزرگترین سرمایه اصلی هر جامعه محسوب می‌شود. به همین دلیل باید به آموزش و پرورش به عنوان یک سرمایه‌ی ملی نگریست و آن را با ارزش‌ترین سرمایه که در وجود انسانها ذخیره می‌شود به حساب آورد.

دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی رسالت و وظیفه‌ای سنگین در جهت تربیت اصولی دانشجویان بر اساس نیازهای کشور دارند. لازمی عهده‌دار شدن چنین مسئولیت خطیری، تلاش و کوشش پیگیر در زمینه‌ی شناخت مشکلات برنامه‌ریزی، تدوین برنامه‌ها، ارزشیابی برنامه‌های انجام شده و در نهایت در صورت اشکال، اصلاح آنهاست.

یکی از راههای نسبتاً مطمئن برای بررسی قوت‌ها و ضعف‌های برنامه‌ها و استفاده از منابع، بررسی و تعیین اثربخشی برنامه‌ها و کارایی فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی محسوب می‌شوند و باید از توان لازم و کافی برای درک و حل مشکلات کاری برخوردار باشند (خادمی و پورحقیقی‌زاده، ۱۳۸۳).

اجرای موفق و مطلوب فرآیند تعلیم و تربیت آن است که دارای اهداف و مراحل کاملاً مشخص و برنامه‌ریزی شده باشد و نیز با توجه دقیق به اهداف و برنامه‌های تعریف شده، امکانات و تجهیزات لازم فراهم شده باشد. علاوه بر این، ارزیابی وضعیت موجود در حین اجرای فرآیند، بازخورد مطلوبی ایجاد خواهد کرد که مشخص می‌سازد برنامه اجرا شده، تا چه حد در دست‌یابی اهداف از پیش تعیین شده، موفق بوده است. هم‌چنین ارزیابی درونی باعث

خواهد شد تا شناخت صحیح و کافی از اشکالات و کمبودهای احتمالی به دست آید و زمینه‌ی لازم برای انجام اصلاحات فراهم گردد (فلاح و همکاران، ۱۳۸۲).

یکی از مهم‌ترین مباحث مربوط به آموزش عالی بازنگری در کیفیت آموزش عالی و نهاد دانشگاه و تبیین رابطه میان آموزش عالی با نیازهای جامعه است. این رهیافت جهانی نمایانگر آن است که توجه به کیفیت نقش کلیدی و راهبردی در توسعه آموزش عالی و جامعه خواهد داشت. ضرورتی که بسیاری از کشورها از جمله ایران از مدتی پیش به اهمیت آن پی برده و در فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی‌های آموزشی به آن پرداخته است. از این‌رو از موسسات آموزش عالی خواسته می‌شود که خود را به صورت شفاف در معرض ارزیابی ذی نفعان قرار دهند و اطلاعات متنوعی درباره منابع، فرایندها، بروندها و پیامدهای خود در اختیار آنها بگذارند (یزدانی، ۱۳۸۸).

پژوهش حاضر به استناد موارد فوق به ارزشیابی از کیفیت درونی رشته علوم تربیتی که یکی از رشته‌های قدیمی دانشگاه آزاد می‌باشد که هر ساله تعداد زیادی فارغ‌التحصیل در رشته علوم تربیتی و گرایش مدیریت برنامه ریزی آموزشی بازار کار و بلاخص به نظام آموزش و پرورش کشور تزریق می‌کند، پرداخته است.

بیان مسأله

نظام‌های آموزش عالی، بعنوان بارزترین نمود سرمایه‌گذاری نیروی انسانی، نقش اصلی را در تربیت و تامین نیروی انسانی کارآمد برعهده دارند. این نظام‌ها سهم قابل توجهی از بودجه کشور را به خود اختصاص می‌دهند و نقش تعیین‌کننده در ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه دارند. از این رو اطمینان از کیفیت مطلوب عملکرد آنها به منظور جلوگیری از هدر رفتن سرمایه‌های انسانی و مادی و نیز داشتن توانایی رقابت در دنیای آینده که در آن کیفیت مهم‌ترین مؤلفه برای ادامه حیات هر سازمان ضرورتی انکارناپذیر است (معروفی

و همکاران، ۱۳۸۶). با عنایت به نوآوری‌ها و تغییرات شگرفی که در عرصه‌های گوناگون در حال وقوع است رسالت مستندسازی یافته‌ها و نشر و ترویج آنها در قالب برنامه‌های درسی سازمان‌یافته و مدون بر عهده‌ی دانشگاه‌هاست. متأسفانه به رغم اهمیت برنامه‌های درسی در موسسات آموزش عالی، میزان توجه به آنها کافی نیست و حتی تلاش و همت لازم برای بررسی، ارزشیابی، اصلاح و تغییر آنها در دستور کار قرار نگرفته است (فتحی و اجارگاه و شفیعی، ۱۳۸۶).

کیفیت آموزشی و پژوهشی از جمله دغدغه‌هایی است که همیشه نظام‌های دانشگاهی برای دستیابی به آن تلاش می‌کنند. ارتقای مستمر کیفیت آموزش عالی مستلزم استفاده از ارزیابی آموزشی است. کوشش‌های قابل توجهی در دو دهه اخیر جهت ارتقای کیفیت آموزش عالی و دستیابی به هدف‌های نظام‌های دانشگاهی در بسیاری از کشورها به عمل آمده است (بازرگان، ۱۳۷۶).

استفاده از ارزشیابی در فعالیتهای آموزشی نمایانگر آن است که دست‌اندرکاران اجرای فعالیتها، در انجام امور و همچنین در استفاده از منابع بالقوه برای تحقق هدفها و دستیابی به کیفیت آموزشی، کوشش لازم را به عمل می‌آورند. به طور خلاصه، در سالهای اخیر به منظور طراحی و اجرای فعالیتها و برنامه‌های آموزشی مرتبط با نیازهای فردی و اجتماعی، ضرورت استفاده از ارزیابی در نظام‌های آموزشی به جهت شفافیت و کارایی این نظام‌ها، بیش از پیش احساس شده است. باید توجه داشت که امر قضاوت یا توافق درباره پدیده مورد ارزیابی به منظور «استفاده‌های گوناگون (بهبود فعالیتها، تصمیم‌گیری، اطلاع‌رسانی)» انجام می‌شود. از این رو می‌توان گفت، چنانچه از نتایج یک طرح ارزیابی استفاده نشود، اجرای آن بیهوده است (بازرگان، ۱۳۸۶).

امروزه دانشگاه‌های آزاد اسلامی به منظور افزایش مشارکت عمومی در ارائه خدمات آموزش عالی و افزایش روز افزون تقاضای اجتماعی جهت ورود به آموزش عالی تأسیس شده‌اند. یکی از رشته‌های قدیمی که در دانشگاه آزاد سالهاست که دانشجویان کثیری را به خود جلب می‌کند رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) است که هدف از این رشته تربیت مدیران و برنامه ریزان آموزشی مسلمان و متعهد مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش کشور است (شورای عالی برنامه‌ریزی، ۱۳۷۳) و از آنجا که برنامه‌های درسی دانشگاه به عنوان مرکز تولید دانش و محل یادگیری برای پاسخگویی به نیازهای جهانی، ملی و محلی مطرح می‌باشند (نیلی و دیگران، ۱۳۸۴). ارزشیابی و شناخت از برنامه‌های درسی یکی از راههایی است که به دانشگاهها و برنامه ریزان در جهت رسیدن به اهداف خود و شناخت موانع و نواقص کار خود کمک شایان توجهی می‌کنند.

توسعه و بقای این دانشگاه‌ها علاوه بر عوامل زیرساختی و بودجه، به کیفیت برنامه‌درسی آنها وابسته است. نحوه طراحی برنامه‌درسی نقش مهمی در یادگیری دانشجویان دارد و دست‌اندرکاران دانشگاه‌های آزاد باید اصول طراحی و تدوین برنامه درسی را به کارگیرند.

طرح برنامه‌درسی به عناصر تشکیل دهنده برنامه‌درسی و چگونگی روابط بین آنها گفته می‌شود، این که عناصر برنامه درسی کدامند، دیدگاه‌های مختلفی عرضه شده است و متخصصان نیز در خصوص تعداد عناصر برنامه درسی هنوز به توافق قطعی دست نیافته‌اند، در واقع موضوع عناصر تشکیل دهنده برنامه درسی، یکی از مباحث مورد مناقشه در این حوزه است، برای مثال دکرواگر (۱۹۹۵) به سه عنصر یعنی هدف‌ها، محتوا و سازماندهی محتوای یادگیری اشاره نموده است. رالف تایلر (۱۹۴۹) نیز چهار عنصر هدف، محتوا، روش و ارزشیابی را پیشنهاد می‌کند. هیلداتابا (۱۹۶۲) اندیشمند دیگر حوزه ی برنامه درسی، عناصر چهارگانه تایلر را به هفت عنصر: نیازها، هدف‌ها، محتوا،

سازماندهی محتوا، تجربیات یادگیری، سازمان دهی تجربیات یادگیری و ارزشیابی گسترش داد. به زعم موسی پور عناصرنامه درسی عبارتند از: هدف، محتوا، سازماندهی، شیوه ارائه، زمان، موقعیت و ارزشیابی. الگوی فرانسوی کلاین، عناصربرنامه درسی را در ۹ عنصر مورد توجه قرار داده است (به نقل از سعادت‌مند و نراقی، ۱۳۸۸) که شامل شناسایی عوامل اثرگذار و نه عنصر اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، مواد و منابع یادگیری، گروه‌بندی یادگیری، زمان، فضا، راهبردهای تدریس و شیوه‌های ارزشیابی مدنظر قرار گرفته است. (فرانسیس کلاین، ترجمه محمود مهرمحمدی، ۱۳۶۹). استفاده از این راهبرد، برنامه‌ریزی درسی را قادر می‌سازد تا هریک از تصمیمات اتخاذ شده را با سایر تصمیمات مقایسه نموده و بدین ترتیب از سازگاری مجموعه تصمیمات اتخاذ شده با یکدیگر اطمینان حاصل نماید و البته برای اینکه یک برنامه تازه طراحی شده از استمرار بیشتری برای تاثیرگذاری مطلوب بر فراگیران برخوردار باشد لازم است تا از ویژگی همخوانی درونی سرشار باشد (همان منبع) و با توجه به اینکه الگوی کلاین در مقایسه با الگوهای دیگر به بررسی جامعتری از عناصر برنامه‌درسی پرداخته است، در این پژوهش برای ارزیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی از این الگو استفاده شده است. هدف کلی این پژوهش مشخص کردن کیفیت درونی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد از دیدگاه دانشجویان و اساتید با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسوی کلاین می‌باشد؛ به عبارت دیگر در این پژوهش تلاش شده است تا به این سوال اصلی پاسخ داده شود «طرح برنامه درسی دانشگاه آزاد چه اندازه بر اساس عناصر الگوی برنامه‌درسی فرانسوی کلاین از مطلوبیت برخوردار است؟».

اهمیت و ضرورت پژوهش

امروزه گسترش و توسعه آموزش عالی، عاملی مهم برای توسعه اجتماعی-اقتصادی، به ویژه از لحاظ آماده‌سازی و تربیت نیروی انسانی متخصص و کارآمد به شمار می‌رود (کتابی، ۱۳۷۹).

وظیفه اصلی و عمده نظام آموزش عالی، تربیت و پرورش همه جانبه فراگیران آن نظام برای ایفای نقش مناسب خود در جامعه، در جهت تعالی آن جامعه است. اهداف نظام آموزشی و بهره‌گیری از فناوری اطلاعات منجر به دستیابی به یادگیری موثر در دانشجویان می‌گردد؛ چه در سایه آن امکان بده بستان آگاهانه‌ی فراگیر با محیط پیرامون، دریافت و نهایتاً انتقال اطلاعات به وجود می‌آید که این امر موجب شکوفاشدن خردورزی و قوه‌ی خلاقیت فراگیران خواهد شد (منتظر، ۱۳۸۱).

شایان (۱۳۷۲) کارکردهای آموزش عالی دانشگاه را چنین برشمرده است: الف: تولید دانش ب: انتقال دانش (تربیت نیروی انسانی متخصص) ج: معرفی خدمات تخصصی. انجام بهینه‌ی هر یک از این وظایف مستلزم انجام دادن تحقیقات است. یکی از راههای نسبتاً مطمئن برای بررسی قوت‌ها و ضعف‌های برنامه‌ها و استفاده از منابع، بررسی و تعیین اثربخشی برنامه‌ها و کارایی دانشجویان دانشگاه آزاد است که تولید و پروراند دانشگاه محسوب می‌شود و باید از توان لازم و کافی برای درک و حل مشکلات کاری برخوردار باشند. بدون شک هرچه انتظارات دانشجویان در برنامه‌های درسی بیشتر برآورده شود، دیدگاه مثبت‌تری نسبت به فعالیتهای آموزشی خواهند داشت و هدف نهایی که پرورش نسل آینده در غالب افرادی تکامل یافته و رشد یافته است میسر خواهد شد (یارمحمدیان و سلمانی-زاده، ۱۳۸۵). در نتیجه این که کیفیت آموزش و ارتقاء آن به عنوان یکی از هدفهای متعال، در دانشگاه آزاد در گرو برنامه‌های درسی با کیفیت و جامع تر می‌باشد و ارزیابی یکی از شیوه‌هایی است که از طریق آن به کیفیت

برنامه های درسی پی برده و در پی آن اقدامهای اصلاحی برای ارتقاء کیفیت آن صورت می پذیرد. در همین راستا احتیاج به ارزیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) از اهمیت خاصی برخوردار است، زیرا مدیریت آموزشی به عنوان یکی از رشته های علمی حساس و سرنوشت ساز زمینه پروراندن افراد صاحب نظر در تعلیم و تربیت را در اختیار دارد. اگر مدیریت و برنامه ریزی آموزشی در این رشته از چنان کیفیت که در خور آن است برخوردار باشد، دانش آموخته گان این دوره به تفکر عمیق تربیتی و آموزشی مجهز می گردند و با کسب شناخت بهتر و دقیق تر شرایط فعلی و آینده نظام های آموزشی، برای مواجهه با تحولات و ایجاد تغییرات لازم در این نظام ها آماده می شوند. شناخت این کیفیت نیز تنها از گذر ارزیابی حاصل می شود و ارزیابی رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی باعث شناخت از وضع موجود گردیده و ما را از میزان تحقق اهداف از قبل تعیین شده آگاه می کند و باعث شناخت نقاط ضعف و قوت برنامه های درسی می شود. همچنین پیشرفت سریع علم و تکنولوژی، گسترش سریع ارتباطات و اطلاعات، پدید آمدن رویکردهای جدید در حوزه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی و همچنین گسترش محتوا و برنامه های جدید و لزوم انعطاف در برنامه های درسی با توجه به این تغییرات و نیاز به پرورش کسانی که بتوانند چنین گسترشی را هدایت کنند، ارزیابی کیفیت برنامه درسی در رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) را ضروری و لازم می نماید. به عبارت دیگر برنامه درسی در هر رشته و بخصوص در نظام های آموزشی متمرکز مهمترین عامل در کیفیت آموزشی و جهت دهنده فعالیت دانشجو و استاد هستند و لازم است تا به گونه ای تدوین شوند که هم از جامعیت و انسجام برخوردار باشند و بتوانند نیازهای دانشجویان و همچنین بازار کار را برآورده سازند و هم قلمرو آن رشته را حفظ نمایند. داشتن چنین برنامه هایی با چنین ویژگیهایی مستلزم ارزیابی مداوم از آنهاست تا بتوان آن را با چنین تغییراتی انطباق داد و کیفیت برنامه های درسی را ارتقاء بخشید (عبدی، ۱۳۸۸).

باعنایت به مطالب مذکور این تحقیق از ابعاد زیر دارای اهمیت می‌باشد:

۱- رشته علوم تربیتی را دربخشی از دانشگاه‌ها که نقش مهمی در تربیت نیروی انسانی دارد ارزشیابی می‌کند و نقاط قوت و ضعف آنها را مشخص می‌کند.

۲- نتایج این تحقیق می‌تواند در زمینه تغییر برنامه‌درسی علوم تربیتی اطلاعات مفید را در اختیار دست‌اندرکاران قرار دهد.

۳- اساتید، مدرسان و پژوهشگران رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد می‌توانند از نتایج تحقیق و پیشنهادهای آن استفاده نمایند.

پژوهش حاضر به استناد موارد فوق به ارزشیابی از کیفیت درونی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) که یکی از رشته‌های قدیمی دانشگاه آزاد می‌باشد که هر ساله تعداد زیادی فارغ‌التحصیل در رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت برنامه‌ریزی آموزشی) بازار کار و بالاخص به نظام آموزش و پرورش کشور تزریق می‌کند، خواهد پرداخت.

اهداف پژوهش

هدف کلی

هدف اصلی در این پژوهش عبارت است از مشخص کردن کیفیت درونی برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کلاین، به منظور بررسی و شناسایی نقاط ضعف و قوت این برنامه و ارائه پیشنهادهایی در جهت بهبود کیفیت، اصلاح و بازنگری آن.

اهداف جزئی

- ۱- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر هدف در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۲- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر محتوا در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۳- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر فعالیت‌های یادگیری در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۴- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر روش‌های تدریس در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۵- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر مواد و منابع در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.

- ۶- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر گروه بندی دانشجویان در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۷- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر مکان در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۸- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر زمان در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۹- مشخص کردن میزان مطلوبیت عنصر ارزشیابی در برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان.
- ۱۰- مقایسه دیدگاه اساتید و دانشجویان در خصوص عناصر برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) در دانشگاه آزاد.

سوالات پژوهشی

- ۱-۱- مطلوبیت عنصر هدف در برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان تا چه اندازه است؟
- ۲-۱- آیا بین دیدگاه اساتید و دانشجویان در مورد میزان مطلوبیت عنصر هدف تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۲-۱- مطلوبیت عنصر محتوا در برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد از دیدگاه اساتید و دانشجویان تا چه اندازه است؟